

gemeente
Zoetermeer

Omnibussenquête 2016

deelrapport
ruimtelijke kwaliteit

Omnibussenquête 2016

deelrapport ruimtelijke kwaliteit

januari 2017

opdrachtgever:
Stedelijke Ontwikkeling

Reinoud Bakker

analyse en rapportage:
JaBo, Onderzoek & Statistiek

Bert Ploeger

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	5
1 ONDERZOEKSVERANTWOORDING	7
1.1 inleiding	7
1.2 ruimtelijke kwaliteit	7
1.3 doelstelling	8
1.4 methode en respons	8
1.5 dit rapport	8
2 RESULTATEN	9
2.1 overzicht	9
2.2 werkwijze	9
2.3 belang	10
2.4 mening	11
2.5 indicator voor ruimtelijke kwaliteit	15
2.6 ruimtelijke kwaliteit naar woonbuurt	16
BIJLAGE I BEVOLKING, STEEKPROEF EN RESPONS	17
BIJLAGE II BETROUWBAARHEID EN NAUWKEURIGHEID	19
BIJLAGE III VRAGENLIJST	21
BIJLAGE IV RECHTE TELLINGEN	25
BIJLAGE V BEREKENING INDICATOR RUIMTELIJKE KWALITEIT	33

SAMENVATTING

ruimtelijke kwaliteit

De *ruimtelijke kwaliteit* voor heel Zoetermeer, een kengetal dat wordt uitgedrukt in een percentage, bedraagt 77,0% gemiddeld voor 2016.

berekening ruimtelijke kwaliteit

Sinds 2007 wordt - in principe - tweejaarlijks in de omnibusenquête een aantal vragen gesteld om de ruimtelijke kwaliteit van Zoetermeer vast te stellen. Het begrip ruimtelijke kwaliteit is in dit onderzoek gedefinieerd aan de hand van de volgende dimensies:

- functie van een gebied;
- karakter, herkenbaarheid van dat gebied;
- bereikbaarheid;
- capaciteit;
- duurzaamheid.

Het begrip wordt daarnaast voor Zoetermeeders ruimtelijk begrensd, namelijk tot:

- de groene omgeving op loopafstand van huis;
- de groene omgeving in of bij Zoetermeer;
- de 'rode' (bebouwde of verharde) openbare ruimte op loopafstand van huis;
- de centrale 'rode' plekken in de stad.

In de enquête worden vier vragen gesteld over het *belang* dat men aan de vier typen openbare ruimte toekent en (per type openbare ruimte) worden er *mening*-vragen gesteld die terugverwijzen naar de vijf genoemde dimensies. Uit de antwoorden wordt een individueel kwaliteitscijfer berekend (uitgedrukt als percentage).

Het in de bovenstaande berekening vastgestelde gemiddelde voor Zoetermeer bedraagt in 2016 **77,0%**. Voor de meeste buurten wijkt de ruimtelijke kwaliteit (van Zoetermeer) niet aanwijsbaar af van het gemiddelde voor de overige buurten. Rokkeveen-West (85,6%) en Rokkeveen-Oost (82,2%) scoren hoger dan dit gemiddelde. Palenstein (67,4%) scoort lager.

1

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.1 inleiding

In september / oktober 2016 is in Zoetermeer de jaarlijkse omnibusenquête gehouden. In deze enquête worden over uiteenlopende onderwerpen vragen gesteld aan inwoners van Zoetermeer. In opdracht van de afdeling Stedelijke Ontwikkeling is een aantal vragen gesteld over de ruimtelijke kwaliteit van Zoetermeer. De vragen over ruimtelijke kwaliteit zijn vanaf 2007 zes maal in de omnibusenquête gesteld.

1.2 ruimtelijke kwaliteit

Het onderzoek ruimtelijke kwaliteit is een herhaling van onderzoek dat is uitgevoerd in 2007, 2009 en 2010, 2012 en 2014. In het eerste onderzoeksjaar is een indicator voor ruimtelijke kwaliteit gedefinieerd. Daarbij is van het volgende uitgegaan:

kwaliteit

Kwaliteit is de mate waarin een zaak (een product, een dienst, in dit geval een gebied) voldoet aan de eisen die gebruikers eraan stellen.

Een kwaliteitsindicator is daarbij weer te geven als een percentage dat uitdrukt welk deel van het maximaal haalbare is gerealiseerd. In dit onderzoek worden daarom vragen gesteld om een maximaal haalbare score per respondent (dat zijn Zoetermeerders van 18 jaar en ouder) vast te stellen, én er wordt gevraagd naar de realisatie (de feitelijke scores) volgens diezelfde respondent.

Dit gebeurt dus op individueel niveau. Het uit deze informatie te berekenen kwaliteitscijfer (percentage) wordt eveneens individueel vastgesteld. Vervolgens kan door berekening van gemiddelden een algemeen kwaliteitscijfer of bijvoorbeeld een kwaliteitscijfer per buurt worden vastgesteld.

aspecten van ruimtelijke kwaliteit

De *ruimtelijke kwaliteit* van een gebied omvat - volgens de afspraken uit 2007 - de volgende vijf dimensies:

- functie (is het beschouwde gebied geschikt voor het beoogde gebruik?);
- karakter, herkenbaarheid;
- bereikbaarheid;
- capaciteit (is het beschouwde gebied groot genoeg, maar ook niet té ruim bemeten voor het beoogde gebruik?);
- duurzaamheid (is het gebied ook op langere termijn geschikt voor het beoogde gebruik?).

Verder is afgesproken dat het begrip nadrukkelijk betrekking heeft op de buitenruimte. Deze ruimte kent een 'groene' en een 'rode' invulling. Het groen omvat de niet-bebouwde buitenruimte (inclusief het oppervlaktewater), en de opgaande begroeiing. Het rood omvat de verharde en/of bebouwde buitenruimte, zoals pleinen, wegen en winkelcentra.

De ruimtelijke kwaliteit zou voor gebieden op verschillende schaalniveaus kunnen worden bepaald. Voor de ruimtelijke kwaliteit van Zoetermeer, zoals de eigen inwoners die ervaren, ligt het voor de hand om enerzijds net iets ruimer te kijken dan de gemeentegrenzen, en anderzijds een accent te leggen op de directe woonomgeving van de Zoetermeerder. Over beide schaalniveaus worden derhalve vragen voorgelegd.

1.3 doelstelling

Doel van dit onderzoek is: uitvoering van de meting voor vaststelling van het kengetal voor de ruimtelijke kwaliteit van Zoetermeer.

1.4 methode en respons

Voor de omnibusenquête zijn drie niet overlappende steekproeven getrokken uit de BRP (Basisregistratie Personen), van (elk) 4.000 Zoetermeesters die op 1 september 2016 18 jaar of ouder waren. Voor de personen in de steekproeven geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonachtig waren in een 'bijzonder woongebouw' (verzorgingshuis, gevangenis, gezinsvervangend tehuis) of in een woonwagen. Aan de personen uit deze drie steekproeven zijn verschillende enquêtes voorgelegd. Daarbij kon men in eerste instantie de vragen enkel digitaal beantwoorden. Na enige tijd volgde een rappel, met de mogelijkheid de vragen op papier in te vullen.

De vragen over ruimtelijke kwaliteit zijn in voldoende mate beantwoord door 984 personen (24,6%). Daarmee is de respons een stuk lager dan in voorgaande jaren. Deze lage respons is hoogst waarschijnlijk (mede) veroorzaakt door logistieke problemen bij de drukker van brieven en enquêteformulieren. Hierdoor is het rappel (met het papieren formulier) te laat verzonden, wat resulteerde in een te korte responstijd voor de niet-digitale respondenten.

In bijlage I worden kenmerken van de respons (geslacht, leeftijd) vergeleken met gegevens uit het bevolkingsbestand.

1.5 dit rapport

hoofdstuk

In hoofdstuk 2 wordt de berekening van de indicatoren voor ruimtelijke kwaliteit toegelicht, evenals de uitkomst van die berekeningen voor Zoetermeer als geheel en per buurt.

bijlagen

In de bijlagen I en II wordt het omnibusonderzoek verantwoord (steekproef, betrouwbaarheid, nauwkeurigheid). Bijlage III bevat de vragenlijst van de omnibusenquête, voor zover relevant voor deze deelrapportage. Bijlage IV bevat de rechte tellingen. In bijlage V wordt toegelicht hoe uit de beantwoording van enquêtevragen het kengetal voor ruimtelijke kwaliteit wordt berekend.

2 RESULTATEN

2.1 overzicht

Paragraaf 2.2 gaat in op de berekeningswijze voor ruimtelijke kwaliteit. De paragrafen 2.3 en 2.4 tonen de uitkomsten voor variabelen waaruit de ruimtelijke kwaliteit is opgebouwd; deze worden getoond naast de in eerdere jaren gevonden waarden. In paragraaf wordt het kengetal voor ruimtelijke kwaliteit vergeleken met de kengetallen uit de eerdere onderzoeksjaren. In paragraaf 2.6 worden de kengetallen gespecificeerd naar de woonbuurt van de respondenten.

2.2 werkwijze

belang

Om de ruimtelijke kwaliteit in een kengetal te kunnen uitdrukken zijn vragen gesteld over het belang dat men aan aspecten van de ruimtelijke kwaliteit toekent.

Er zijn vier van dergelijke vragen gesteld:

- over de groene omgeving op loopafstand van huis;
- over de groene omgeving in of bij Zoetermeer;
- over de 'rode' openbare ruimte op loopafstand van huis;
- over de centrale ('rode') plekken in de stad.

mening

De vragen naar het belang dat men toekent aan bovengenoemde aspecten worden gekoppeld aan meningen over de realisatie van de groene en rode omgeving. Aan elk van de vier belangvragen zijn daartoe vijf min of meer analoge stellingen gekoppeld. De inhoud van deze stellingen verwijst naar de vijf dimensies *functie, karakter, bereikbaarheid, capaciteit en duurzaamheid*.

berekening ruimtelijke kwaliteit en groene kwaliteit

De berekening van de ruimtelijke kwaliteit gaat in grote lijnen als volgt in zijn werk.

- Aan de reacties op de stellingen worden getalwaarden toegekend.
- De combinaties van getalwaarden voor belang en mening resulteren in scores (belang vermenigvuldigd met mening).
- Per respondent worden daarnaast, op basis van de belangvragen, de maximaal haalbare en de minimaal haalbare scores vastgesteld.
- Voor iedere respondent wordt vastgesteld welk percentage van de maximaal haalbare score is gerealiseerd. Als de berekende score gelijk is aan de minimaal haalbare score bedraagt het getal voor ruimtelijke kwaliteit 0%. Als de berekende score gelijk is aan de maximaal haalbare score bedraagt het getal 100%. Andere scores resulteren uiteraard in een percentage tussen nul en honderd.
- Van de individuele waarden worden gemiddelden bepaald, voor Zoetermeer als geheel, of bijvoorbeeld voor de afzonderlijke buurten.

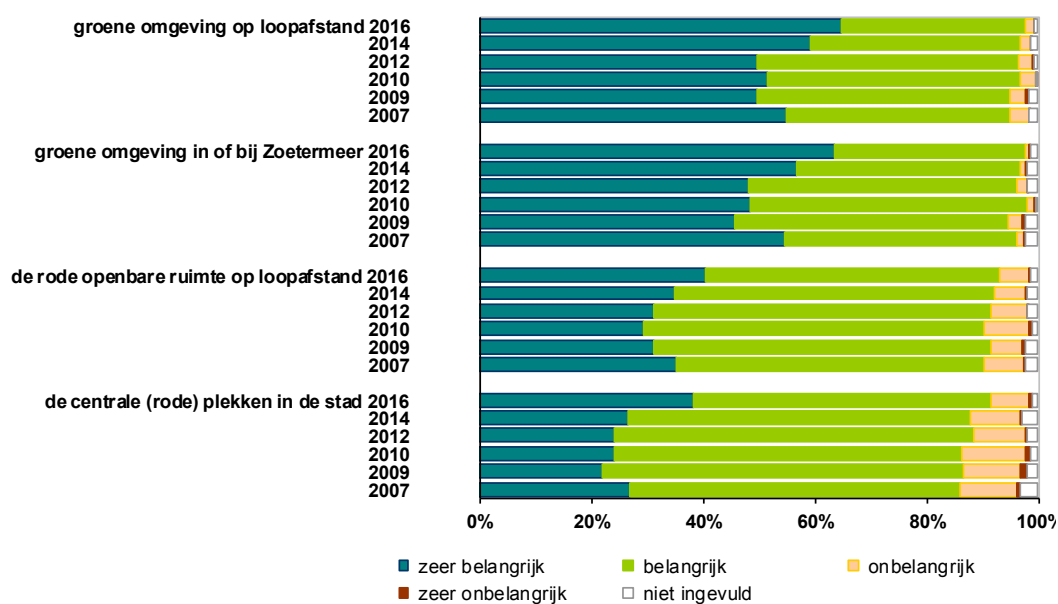
De berekening van de ruimtelijke kwaliteit staat nader beschreven in bijlage V (p.33). Daar wordt ook toegelicht hoe in de berekening wordt omgegaan met incomplete vragenlijsten en met het antwoord 'weet niet'.

2.3 belang

De groene openbare ruimte krijgt van respondenten een hogere prioriteit dan de rode. Het groen dicht bij huis wordt door 65% zeer belangrijk genoemd. Het groen in of bij Zoetermeer door 64%. Slechts een zeer kleine minderheid acht de groene omgeving onbelangrijk of zeer onbelangrijk).

De rode openbare ruimte op loopafstand is volgens 41% zeer belangrijk, de rode openbare ruimte op stadsniveau volgens 38%. Het aandeel van de respondenten dat de rode ruimte op loopafstand onbelangrijk of zeer onbelangrijk acht bedraagt 5%; voor de centrale (rode) plekken in de stad bedraagt dat aandeel 7%.

Figuur 2.1 laat zien dat het beeld van 2016 vergelijkbaar is met dat van de voorgaande jaren; wel is de categorie 'zeer belangrijk' verhoudingsgewijs sterker vertegenwoordigd, zowel bij de groene als bij de rode omgeving.

figuur 2.1 belang dat respondenten toekennen aan de 'groene' en de 'rode' openbare ruimte, op buurt- en stadsniveau (in procenten van de respons, $n_{(2007)} = 1281$; $n_{(2009)} = 1361$; $n_{(2010)} = 1330$; $n_{(2012)} = 1226$; $n_{(2014)} = 1352$; $n_{2016} = 984$)

2.4 mening

groene omgeving op loopafstand van de woning

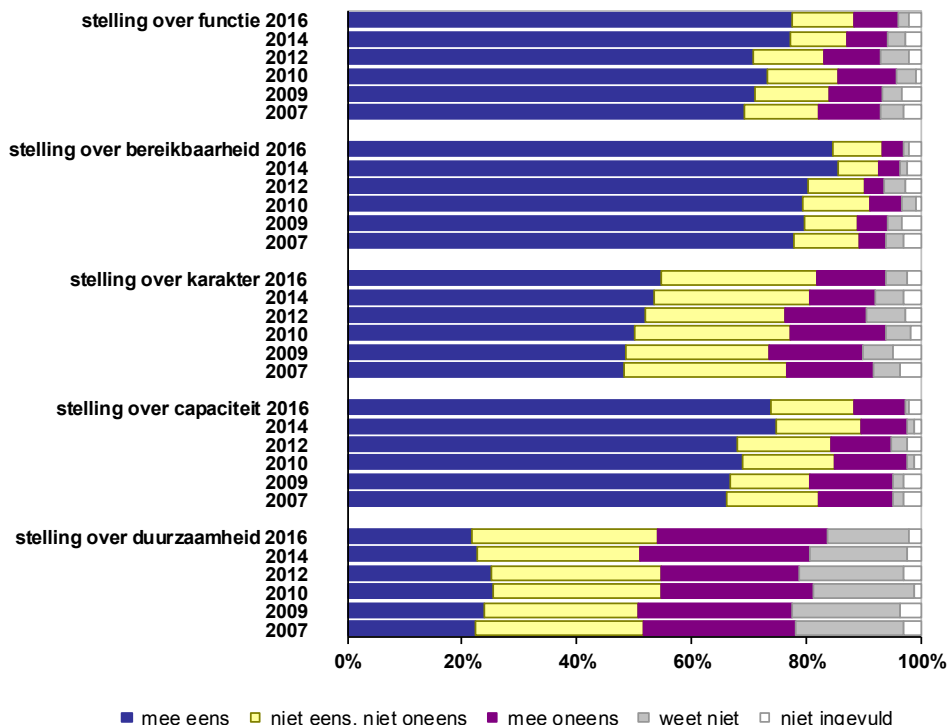
De volgende stellingen over de groene omgeving op loopafstand zijn aan de ondervraagden voorgelegd:

functie:	• <i>Het groen in mijn buurt is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken (bijv. wandelen, vissen, mijn kinderen laten ravotten).</i>
bereikbaarheid:	• <i>Ik kan het groen in mijn buurt veilig bereiken.</i>
karakter:	• <i>Het groen in mijn buurt heeft karakter.</i>
capaciteit:	• <i>Er is voldoende groen in mijn buurt.</i>
duurzaamheid:	• <i>Ik verwacht dat de bruikbaarheid van het groen in mijn buurt achteruit zal gaan.</i>

De vragenlijst biedt de antwoordmogelijkheden 'mee eens', 'niet eens, niet oneens', 'oneens' en 'weet niet'. Figuur 2.2 laat de reacties op deze stellingen zien. Een meerderheid acht het groen en water op loopafstand geschikt voor het beoogde gebruik. Ook acht een meerderheid het groen veilig bereikbaar en meent een meerderheid dat er voldoende groen is in de buurt. Op de stelling dat het groen in de eigen buurt karakter heeft is men over het geheel genomen iets minder positief.

De laatste stelling (over duurzaamheid) is negatief geformuleerd (d.w.z.: hoe vaker het antwoord 'mee eens' wordt gegeven, hoe ongunstiger dat is). Het aantal respondenten dat verwacht dat de bruikbaarheid van het groen achteruit zal gaan is iets kleiner dan het aantal dat dat niet verwacht. Deze vraag is iets moeilijker te beantwoorden dan de overige meningvragen, zoals blijkt uit het verhoudingsgewijs hoge percentage 'weet niet'.

Voor alle stellingen geldt: de uitkomst in 2016 is ongeveer gelijk aan die in 2014.

figuur 2.2 mening over stellingen over het groen (en het water) op loopafstand van huis (in procenten: $n_{(2007)} = 1281$; $n_{(2009)} = 1361$; $n_{(2010)} = 1330$; $n_{(2012)} = 1226$; $n_{(2014)} = 1352$; $n_{(2016)} = 984$)

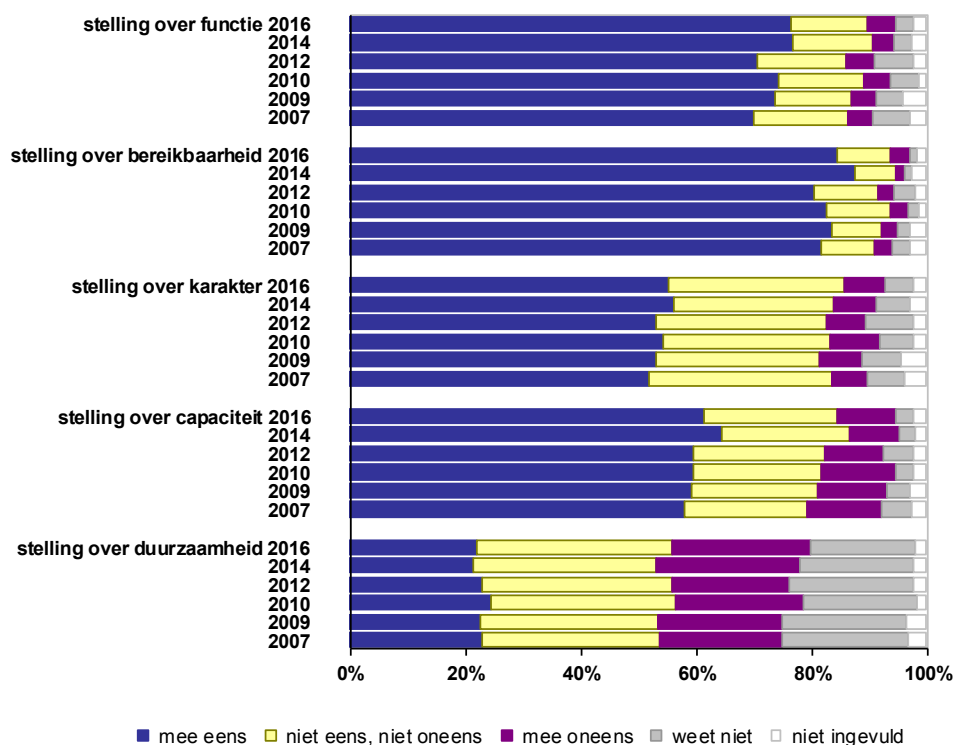
groene omgeving in en bij Zoetermeer

De volgende stellingen over de groene omgeving op stadsniveau zijn aan de ondervraagden voorgelegd:

functie:	• <i>Het Zoetermeerse groen is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken.</i>
bereikbaarheid:	• <i>Ik kan het Zoetermeerse groen goed bereiken.</i>
karakter:	• <i>Het Zoetermeerse groen heeft karakter.</i>
capaciteit:	• <i>Zoetermeer heeft voldoende groen.</i>
duurzaamheid:	• <i>Ik verwacht dat de bruikbaarheid van het Zoetermeerse groen achteruit zal gaan.</i>

De reacties op deze stellingen (figuur 2.3) vertonen gelijkenis met die op de stellingen over het groen op loopafstand van huis: men is in meerderheid positief over de gebruiksmogelijkheden en de bereikbaarheid van het stedelijk groen. Ook over karakter en capaciteit zijn de respondenten - gemiddeld genomen - positief, maar hier is het aandeel neutrale en negatieve reacties iets groter dan bij de andere stellingen.

Over de capaciteit van het groen van Zoetermeer als geheel is men gemiddeld iets minder te spreken dan over de capaciteit van het groen in de woonomgeving. Bij de - negatief geformuleerde - stelling over duurzaamheid houden de aantallen die kiezen voor 'mee eens' en 'mee oneens' elkaar ongeveer in evenwicht. De percentages houden zo'n beetje het midden tussen die van 2012 en 2014. De verschillen zijn klein.

figuur 2.3 *mening over stellingen over het groen (en het water) in of bij Zoetermeer (in procenten: $n_{(2007)} = 1281$; $n_{(2009)} = 1361$; $n_{(2010)} = 1330$; $n_{(2012)} = 1226$; $n_{(2014)} = 1352$ $n_{(2016)} = 984$)*

rode omgeving op loopafstand van de woning

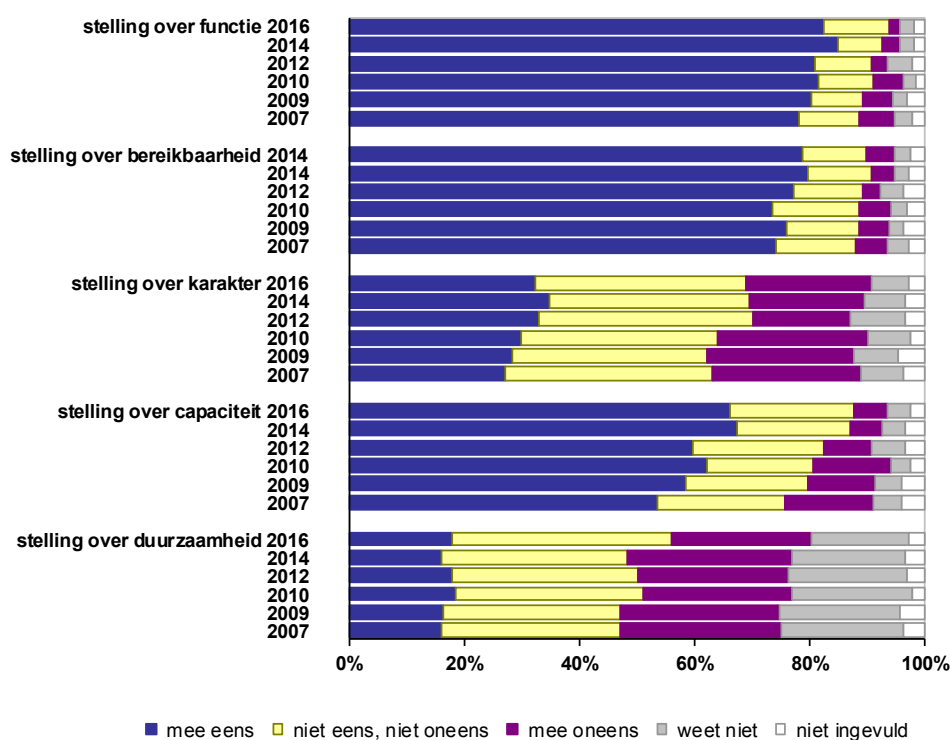
Over de rode openbare ruimte op loopafstand zijn de volgende stellingen voorgelegd:

functie:	• De rode openbare ruimte in mijn woonbuurt is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken (zoals boodschappen doen, fietsen, een praatje maken).
bereikbaarheid:	• De rode voorzieningen in mijn woonbuurt zijn veilig te bereiken.
karakter:	• De rode openbare ruimte in mijn woonbuurt heeft karakter.
capaciteit:	• Er is voldoende rode openbare ruimte in mijn woonbuurt.
duurzaamheid:	• Ik verwacht dat de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in mijn woonbuurt achteruit zal gaan.

Over de gebruiksmogelijkheden van de bebouwde en verharde ruimte in de woonomgeving is men doorgaans positief (in 2016: 83% 'mee eens'). Datzelfde geldt voor de (veilige) bereikbaarheid (79% 'mee eens'), en in iets mindere mate voor de capaciteit: 66% 'mee eens' (figuur 2.4).

Dat de rode openbare ruimte op loopafstand karakter heeft wordt door 32% beaamd; 22% is het met de stelling oneens.

18% is het eens met de - negatief geformuleerde - stelling over duurzaamheid: deze groep verwacht een achteruitgang van de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in de eigen buurt; 24% is het met de stelling oneens. 38% heeft een neutrale mening. Het percentage gunstige uitspraken is daarmee een fractie lager dan in 2014.

figuur 2.4 mening over stellingen over de 'rode' openbare ruimte op loopafstand van huis (in procenten:
 $n_{(2007)} = 1281$; $n_{(2009)} = 1361$; $n_{(2010)} = 1330$; $n_{(2012)} = 1226$; $n_{(2014)} = 1352$; $n_{(2016)} = 984$)

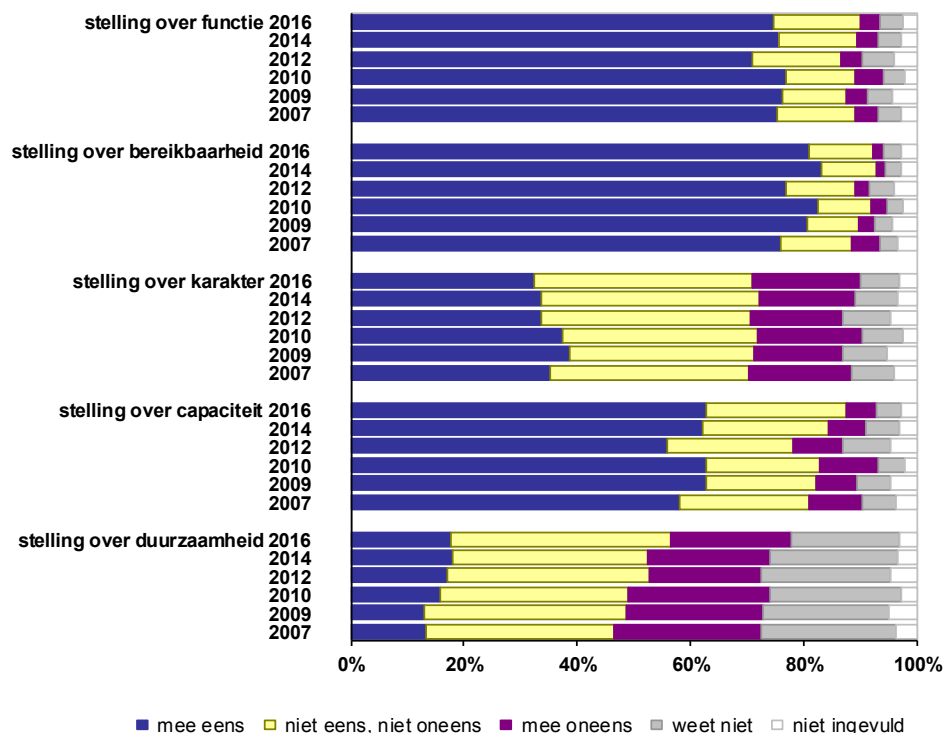
rode openbare ruimte op stedelijk niveau

Over de rode openbare ruimte op stedelijk niveau zijn de volgende stellingen voorgelegd:

functie:	• <i>de rode openbare ruimte in Zoetermeer is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken</i>
bereikbaarheid:	• <i>de rode voorzieningen in Zoetermeer zijn goed te bereiken</i>
karakter	• <i>de rode openbare ruimte in Zoetermeer heeft karakter</i>
capaciteit:	• <i>er is voldoende rode openbare ruimte in Zoetermeer</i>
duurzaamheid:	• <i>ik verwacht dat de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in Zoetermeer achteruit zal gaan</i>

Over de gebruiksmogelijkheden is 75% positief. Over de (veilige) bereikbaarheid is 81% positief, over de capaciteit 63% (figuur 2.5). Daarmee zijn de reacties op deze drie stellingen vergelijkbaar met de reacties uit 2014.

Dat de rode openbare ruimte op stedelijk niveau karakter heeft wordt door 32% beaamd; 19% is het met de stelling oneens. 18% is het eens met de stelling over duurzaamheid: deze groep verwacht een achteruitgang van de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in Zoetermeer; 21% is het met de stelling oneens. 39% heeft een neutrale mening.

figuur 2.5 *mening over stellingen over de over de 'rode' openbare ruimte op stedelijk niveau (in procenten: $n_{(2007)} = 1281$; $n_{(2009)} = 1361$; $n_{(2010)} = 1330$; $n_{(2012)} = 1226$; $n_{(2014)} = 1352$ $n_{(2016)} = 984$)*

2.5 indicator voor ruimtelijke kwaliteit

ruimtelijke kwaliteit

De ruimtelijke kwaliteit voor heel Zoetermeer, berekend volgens de in bijlage VI beschreven methode, bedraagt in 2016 gemiddeld 77,0%.

Deze kwaliteit bedroeg:

in 2007: gemiddeld 74,9%;

in 2009: gemiddeld 75,9%;

in 2010: gemiddeld 75,2%;

in 2012: gemiddeld 75,9%.

in 2014: gemiddeld 78,3%.

Daarmee komt de overall kwaliteitsscore iets onder de relatief hoge waarde van 2014.

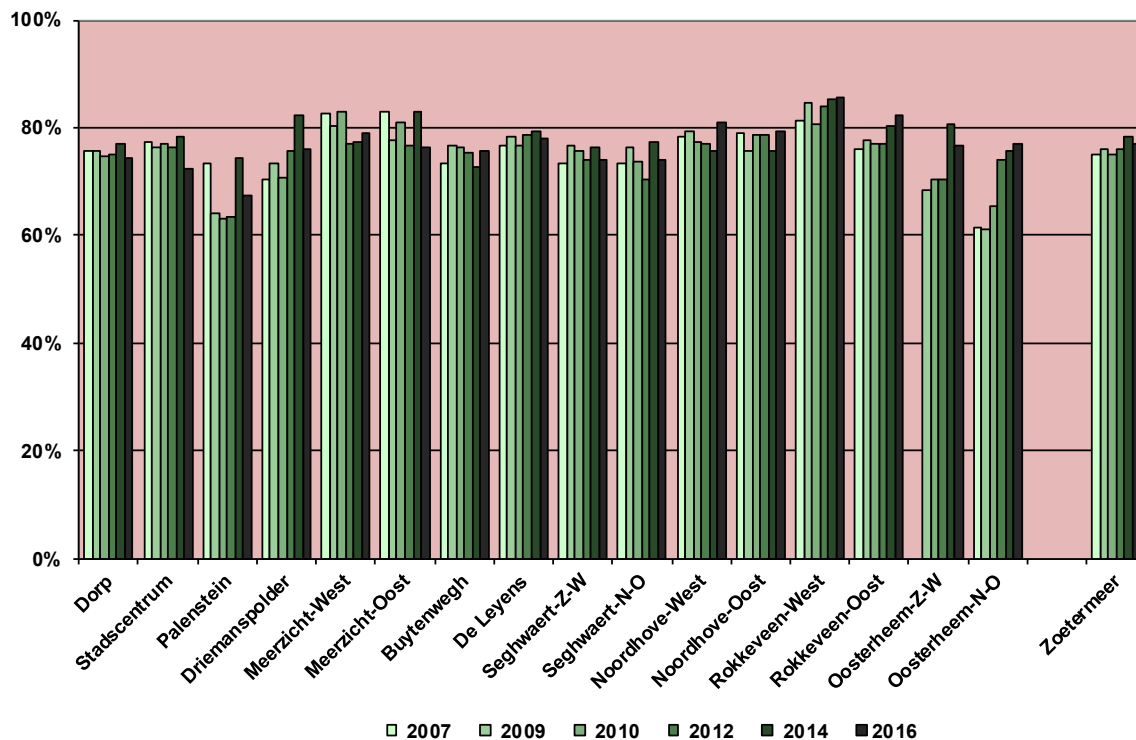
Tabel 2.1 geeft een inzicht in de verdeling van scores per individuele respondent in de zes meetjaren. De berekening leidt in 2016 voor ruim 7% van de respondenten tot een score lager dan 50%. Voor bijna 7% van de respondenten komt de berekening uit op exact 100%.

tabel 2.1 scores voor ruimtelijke kwaliteit (uitgedrukt in percentages), in (cumulatieve) procenten.
 $n_{(2007)} = 1200$; $n_{(2009)} = 1249$; $n_{(2010)} = 1276$; $n_{(2012)} = 1117$; $n_{(2014)} = 1268$; $n_{(2016)} = 940$;

score ruimte- lijke kwaliteit	2007		2009		2010		2012		2014		2016	
	pct	cumu- latief	pct	cumu- latief	pct	cumu- latief	pct	cumu- latief	pct	cumu- latief	pct	cumu- latief
nul tot 10%	0,1	0,1	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-	-
10 tot 20%	0,3	0,4	0,6	1,0	0,5	0,7	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
20 tot 30%	1,1	1,5	0,8	1,8	1,0	1,7	0,9	1,3	0,8	1,0	0,7	1,0
30 tot 40%	2,5	4,0	1,6	3,4	2,7	4,4	2,3	3,7	2,5	3,5	2,8	3,7
40 tot 50%	4,9	8,9	5,6	9,0	4,3	8,7	4,4	8,1	3,5	7,0	3,6	7,3
50 tot 60%	9,5	18,4	7,9	16,9	8,7	17,4	8,8	17,1	6,0	13,0	7,3	14,7
60 tot 70%	14,4	32,8	13,9	30,8	15,8	33,2	13,5	30,8	12,6	25,6	13,4	28,1
70 tot 80%	21,5	54,3	19,7	50,5	19,7	52,9	20,8	51,8	20,0	45,6	19,9	48,0
80 tot 90%	23,0	77,3	23,9	74,4	24,7	77,6	23,1	75,2	25,1	70,7	25,9	73,8
90 tot 100%	15,3	92,6	17,4	91,8	14,7	92,2	16,3	91,7	19,6	90,3	19,3	93,1
exact 100%	7,4	100,0	8,2	100,0	7,8	100,0	8,2	100,0	9,7	100,0	6,9	100,0

2.6 ruimtelijke kwaliteit naar woonbuurt

Figuur 2.6 toont de uitsplitsing naar de woonbuurt van de respondent, van de gemiddelde ruimtelijke kwaliteit van Zoetermeer. De berekening per buurt voor 2016 is gebaseerd op de antwoorden van 905 respondenten. Voor 35 respondenten geldt dat de woonbuurt onbekend is, of dat zij wonen in een industriegebied of in het buitengebied. In die buurten wonen te weinig respondenten voor een zinvolle afzonderlijke berekening. Hun scores zijn wel meegenomen in het totaal voor Zoetermeer.

figuur 2.6 gemiddelde ruimtelijke kwaliteit van Zoetermeer in zes meetjaren, naar de woonbuurt van de respondent
 ($n_{(2007)} = 1106$; $n_{(2009)} = 1201$; $n_{(2010)} = 1215$; $n_{(2012)} = 1117$; $n_{(2014)} = 1268$; $n_{(2016)} = 940$).

Voor de meeste buurten wijkt de ruimtelijke kwaliteit (van Zoetermeer) niet aanwijsbaar af van het gemiddelde van de overige buurten. Rokkeveen-West (85,6%) en Rokkeveen-Oost (82,2%) scoren significant hoger dan dit gemiddelde. In Palenstein (67,4%) is de - in vergelijking met eerdere jaren - hoge score uit 2014 niet bestendigd. In Oosterheem is de sprong in de gemeten ruimtelijke kwaliteit uit eerdere jaren wel vastgehouden. Uiteraard moet bij deze constatering wel een slag om de arm worden gehouden: de gemiddelde uitkomsten per buurt zijn gevoelig voor het toeval, want het aantal respondenten per buurt is betrekkelijk laag.

BIJLAGE I bevolking, steekproef en respons

bevolking, steekproef en respons

In de twee onderstaande tabellen worden de Zoetermeerse bevolking, de steekproef en de bruikbare respons van dit deelonderzoek onderling vergeleken aan de hand van de kenmerken *seks* en *leeftijd*. Binnen de Zoetermeerse bevolking van 18 jaar en ouder zijn vrouwen in de meerderheid. De steekproef toont ten opzichte van de verdeling over mannen en vrouwen in heel Zoetermeer een (toevallige) afwijking van ca. 0,3 procentpunt (dat wil zeggen: iets minder vrouwen, iets meer mannen). In de respons is het percentage vrouwen 4,8 procentpunt hoger dan in de steekproef. Het verschil van de responspercentages met de percentages in de populatie bedraagt + 4,5 procentpunt voor vrouwen en - 4,5 procentpunt voor mannen.

Verder laat de respons een sterke oververtegenwoordiging zien voor de leeftijdsklasse 65 jaar en ouder (11,1 procentpunten), een minder sterke oververtegenwoordiging voor de klasse 40 t/m 64 jaar (5,1 procentpunten) en een sterke onderverteenwoordiging voor de klasse 18 t/m 39 jaar (16,3 procentpunten).

tabel I-1 Zoetermeerse bevolking (18+), steekproef en respons, naar seks

seks		bevolking 18+ op 01-01-2016		
		steekproef	respons	
man	aantal	47.349	1.918	418
	procent	48,2	48,0	43,7
vrouw	aantal	50.924	2.082	538
	procent	51,8	52,1	56,3
subtotaal (100%)		98.273	4.000	956
seks onbekend		-	-	28
totaal		98.273	4.000	984

tabel I-2 Zoetermeerse bevolking (18+), steekproef en respons, naar leeftijd in klassen

leeftijd		bevolking 18+ op 01-01-2016		
		steekproef	respons	
18 t/m 39 jaar	aantal	33.177	1.336	163
	procent	33,8	33,4	17,5
40 t/m 64 jaar	aantal	44.470	1.827	468
	procent	45,3	45,7	50,4
65+	aantal	20.626	837	298
	procent	21,0	20,9	32,1
subtotaal (100%)		98.273	4.000	929
leeftijd onbekend		-	-	55
totaal		98.273	4.000	984

BIJLAGE II betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Betrouwbaarheidsintervallen

De in dit verslag opgenomen uitkomsten hebben betrekking op de totale respons of op bepaalde categorieën daarbinnen. Over de 'werkelijkheid', dat wil zeggen de situatie in de totale populatie van Zoetermeeders van 18 jaar of ouder, kunnen alleen uitspraken worden gedaan in de vorm van schattingen.

Dit kan in de vorm van puntschattingen en intervallschattingen. Bij een puntschatting, dat wil zeggen een schatting in de vorm van één getal, ligt het voor de hand als benadering van de werkelijkheid de uitkomst uit de enquête te nemen. Wanneer in de respons bijvoorbeeld 40% een bepaald gedrag vertoont, wordt dan aangenomen dat dit ook in de populatie 40% zal zijn. Een dergelijke puntschatting van een percentage zal bijna altijd in meer of mindere mate van de werkelijkheid afwijken.

De kans op een verkeerde schatting kan aanzienlijk worden teruggebracht door de werkelijkheid te schatten in de vorm van intervallen (intervallschattingen). Het is daarbij, met behulp van statistische formules, mogelijk de grootte van een interval zodanig rond de enquête-uitkomst (bijvoorbeeld rond een percentage) te kiezen dat met een bepaalde mate van zekerheid (percentage betrouwbaarheid) kan worden aangenomen dat het werkelijke percentage zich binnen dat interval bevindt.

In de tabel II-1 is voor verschillende aantallen respondenten en voor verschillende percentages weergegeven wat de nauwkeurigheidsmarges zijn. Het gaat daarbij om de marges bij 95% betrouwbaarheid. Dit betekent dat als de steekproeftrekking en het onderzoek vele malen zou worden herhaald, het berekende nauwkeurighedsinterval in minstens 95 van de 100 gevallen de werkelijke waarde zou bevatten.

Voorbeelden

Allereerst enkele voorbeelden ter verduidelijking van de tabel:

- Stel dat van alle 984 respondenten bij het onderdeel ruimtelijke kwaliteit 30% opvatting A aanhangt. In werkelijkheid (dus in de totale populatie Zoetermeeders van 18 jaar en ouder) zal dit percentage dan met 95% zekerheid liggen tussen 27,1% en 32,9%.
- Stel dat van alle respondenten er 50 gedrag X vertonen. Als van deze 50 personen 60% vrouw is dan kan met 95% zekerheid gesteld worden dat van alle Zoetermeerse 18-plussers die gedrag X vertonen tussen de 46,4% en 73,6% vrouw is.

tabel II-1 Procentpunten waarmee de werkelijke percentages, uit de populatie, maximaal kunnen afwijken van die in de respons (betrouwbaarheidsinterval van 95%).

aantal respondenten	percentages in de respons				
	10% of 90%	20% of 80%	30% of 70%	40% of 60%	50%
50	8.3	11.1	12.7	13.6	13.9
100	5.9	7.8	9.0	9.6	9.8
200	4.2	5.5	6.4	6.8	6.9
300	3.4	4.5	5.2	5.5	5.7
400	2.9	3.9	4.5	4.8	4.9
500	2.6	3.5	4.0	4.3	4.4
600	2.4	3.2	3.7	3.9	4.0
700	2.2	3.0	3.4	3.6	3.7
800	2.1	2.8	3.2	3.4	3.5
900	2.0	2.6	3.0	3.2	3.3
984	1.9	2.5	2.9	3.1	3.1

BIJLAGE III vragenlijst

RUIMTE EN GROEN

36. De ruimtelijke kwaliteit van een stad is hoger wanneer de woon- en leefomgeving:
- gebruikt kan worden op een manier die bewoners en bezoekers wensen;
 - goed ontsloten is voor de gebruikers;
 - herkenbaar is, karakter heeft;
 - passend is (groot genoeg voor het aantal gebruikers, maar niet té groot);
 - op een duurzame wijze is ingericht.

Vanuit deze uitgangspunten leggen wij u enige vragen en stellingen voor. We maken daarbij onderscheid tussen de 'groene' openbare ruimte (water en groen) en de 'rode' openbare ruimte (ontmoetingsplekken zoals pleinen, wegen, winkelcentra), zowel in uw woonbuurt als op stedelijk niveau.

Hoe belangrijk zijn voor uzelf de volgende onderdelen van de openbare ruimte?

	1 zeer belangrijk	2 belangrijk	3 onbelangrijk	4 zeer onbelangrijk
- de groene omgeving op loopafstand van huis	☐	☐	☐	☐
- de groene omgeving in of bij Zoetermeer	☐	☐	☐	☐
- de rode openbare ruimte op loopafstand van huis (de straat, een pleintje, het winkelcentrum)	☐	☐	☐	☐
- de centrale (rode) plekken in de stad (het stadscentrum, de markt, de uitgaanscentra)	☐	☐	☐	☐

37. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen over het groen (en het water) op loopafstand van uw huis?

	1 mee eens	2 niet eens, niet oneens	3 mee oneens	4 weet niet
- het groen in mijn buurt is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken (bijv. wandelen, vissen, mijn kinderen laten ravotten)	☐	☐	☐	☐
- ik kan het groen in mijn buurt veilig bereiken	☐	☐	☐	☐
- het groen in mijn buurt heeft karakter	☐	☐	☐	☐
- er is voldoende groen in mijn buurt	☐	☐	☐	☐
- ik verwacht dat de bruikbaarheid van het groen in mijn buurt achteruit zal gaan	☐	☐	☐	☐

38. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen over het groen (en het water) in of bij Zoetermeer?

	1 mee eens	2 niet eens, niet oneens	3 mee oneens	4 weet niet
- het Zoetermeerse groen is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken	☐	☐	☐	☐
- ik kan het Zoetermeerse groen goed bereiken	☐	☐	☐	☐
- het Zoetermeerse groen heeft karakter	☐	☐	☐	☐
- Zoetermeer heeft voldoende groen	☐	☐	☐	☐
- ik verwacht dat de bruikbaarheid van het Zoetermeerse groen achteruit zal gaan	☐	☐	☐	☐

39. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen over de 'rode' openbare ruimte op loopafstand van uw huis (de straat, een pleintje, het winkelcentrum)?

	1 mee eens	2 niet eens, niet oneens	3 mee oneens	4 weet niet
- de rode openbare ruimte in mijn woonbuurt is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken (zoals boodschappen doen, fietsen, een praatje maken)	☐	☐	☐	☐
- de rode voorzieningen in mijn woonbuurt zijn veilig te bereiken	☐	☐	☐	☐
- de rode openbare ruimte in mijn woonbuurt heeft karakter	☐	☐	☐	☐
- er is voldoende rode openbare ruimte in mijn woonbuurt	☐	☐	☐	☐
- ik verwacht dat de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in mijn woonbuurt achteruit zal gaan	☐	☐	☐	☐

40. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen over de 'rode' openbare ruimte op stedelijk niveau (zoals delen van het stadscentrum, de markt, uitgaanscentra)?

	1 mee eens	2 niet eens, niet oneens	3 mee oneens	4 weet niet
- de rode openbare ruimte in Zoetermeer is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken	☐	☐	☐	☐
- de rode voorzieningen in Zoetermeer zijn goed te bereiken	☐	☐	☐	☐
- de rode openbare ruimte in Zoetermeer heeft karakter	☐	☐	☐	☐
- er is voldoende rode openbare ruimte in Zoetermeer	☐	☐	☐	☐
- ik verwacht dat de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in Zoetermeer achteruit zal gaan	☐	☐	☐	☐

PERSOONLIJKE GEGEVENS

112. Bent u een man of een vrouw?

1. man
 2. vrouw

113. Wat is uw leeftijd?

jaar

114. Wat is uw hoogste voltooide opleiding?

1. geen
 2. lager algemeen onderwijs (lagere school, basisschool)
 3. middelbaar algemeen onderwijs (bijv. MULO, MAVO, VGLO, VMBO-T)
 4. hoger algemeen onderwijs (bijv. HBS, VWO, MMS, HAVO)
 5. lager beroepsonderwijs (bijv. LEAO, LTS, LHNO, LAS, VMBO)
 6. middelbaar beroepsonderwijs (bijv. MEAO, MTS, MHNO)
 7. hoger beroepsonderwijs (bijv. HEAO, HTS, MO-A)
 8. wetenschappelijk onderwijs
 9. anders, namelijk:

10. weet niet

115. Verricht u momenteel betaald werk? (ook als het maar voor enkele uren per week is of voor een korte periode)

1. ja
 2. nee → ga naar vraag 117

116. Hoeveel uur per week verricht u gewoonlijk betaald werk?

uur per week

117. Welke van onderstaande situaties is op u het meest van toepassing?

LET OP: het meest, dus slechts één hokje aankruisen

1. werkzaam in loondienst, eigen bedrijf of praktijk
 2. werkzoekende zonder werk
 3. student of scholier
 4. werkzaam in eigen huishouding
 5. gepensioneerd, AOW'er, VUT'er, rentenier
 6. arbeidsongeschikt of invalide
 7. verricht vrijwilligerswerk
 8. anders, namelijk:

9. weet niet

118. Waaruit bestaat het huishouden waartoe u behoort?

1. alleenstaande → ga naar vraag 122
 2. twee partners, zonder kind(eren) → ga naar vraag 121
 3. twee partners, met kind(eren)
 4. éénoudergezin (= één volwassene met kind(eren))
 5. anders, namelijk:

6. weet niet

119. Wat is uw plaats in het huishouden?

1. één van de twee partners
 2. hoofd van het éénoudergezin
 3. kind
 4. anders, namelijk:

5. weet niet

120. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden?

personen

121. Hoeveel personen van uw huishouden hebben een inkomen?

personen

122. In welke klasse valt momenteel het totale netto-inkomen per maand van het hoofd van uw huishouden plus dat van de (eventuele) partner van dat hoofd?

LET OP: - vakantiegeld en onregelmatige toelagen niet meerekenen
- het gaat om niet meer dan een ruwe schatting!

- 1. minder dan € 501,-
- 2. € 501,- t/m € 1.000,-
- 3. € 1.001,- t/m € 1.500,-
- 4. € 1.501,- t/m € 2.000,-
- 5. € 2.001,- t/m € 2.500,-
- 6. € 2.501,- t/m € 3.000,-
- 7. € 3.001,- t/m € 3.500,-
- 8. € 3.501,- t/m € 4.000,-
- 9. € 4.001,- of meer
- 10. weet niet
- 11. wil ik niet zeggen

123. Wat is uw postcode?

Hartelijk dank voor het invullen

BIJLAGE IV rechte tellingen

belangvragen

tabel IV-1 *belang van de groene omgeving op loopafstand van huis (vraag 36)*

	aantal	procent
zeer belangrijk	638	64,8
belangrijk	323	32,8
onbelangrijk	14	1,4
zeer onbelangrijk	2	,2
niet ingevuld	7	,7
totaal	984	100,0

tabel IV-2 *belang van de groene omgeving in of bij Zoetermeer (vraag 36)*

	aantal	procent
zeer belangrijk	625	63,5
belangrijk	335	34,0
onbelangrijk	7	,7
zeer onbelangrijk	3	,3
niet ingevuld	14	1,4
totaal	984	100,0

tabel IV-3 *belang van de rode openbare ruimte op loopafstand van huis (vraag 36)*

	aantal	procent
zeer belangrijk	399	40,5
belangrijk	517	52,5
onbelangrijk	50	5,1
zeer onbelangrijk	3	,3
niet ingevuld	15	1,5
totaal	984	100,0

tabel IV-4 *belang van de centrale (rode) plekken in de stad (vraag 36)*

	aantal	procent
zeer belangrijk	377	38,3
belangrijk	523	53,2
onbelangrijk	67	6,8
zeer onbelangrijk	6	,6
niet ingevuld	11	1,1
totaal	984	100,0

realisatievragen: reacties op stellingen*tabel IV-5 Het groen in mijn buurt is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken. (vraag 37)*

	aantal	procent
mee eens	763	77,5
niet eens, niet oneens	108	11,0
mee oneens	76	7,7
weet niet	16	1,6
niet ingevuld	21	2,1
totaal	984	100,0

tabel IV-6 Ik kan het groen in mijn buurt veilig bereiken. (vraag 37)

	aantal	procent
mee eens	834	84,8
niet eens, niet oneens	85	8,6
mee oneens	36	3,7
weet niet	8	,8
niet ingevuld	21	2,1
totaal	984	100,0

tabel IV-7 Het groen in mijn buurt heeft karakter. (vraag 37)

	aantal	procent
mee eens	539	54,8
niet eens, niet oneens	268	27,2
mee oneens	117	11,9
weet niet	36	3,7
niet ingevuld	24	2,4
totaal	984	100,0

tabel IV-8 Er is voldoende groen in mijn buurt. (vraag 37)

	aantal	procent
mee eens	728	74,0
niet eens, niet oneens	141	14,3
mee oneens	90	9,1
weet niet	6	,6
niet ingevuld	19	1,9
totaal	984	100,0

tabel IV-9 Ik verwacht dat de bruikbaarheid van het groen in mijn buurt achteruit zal gaan. (vraag 37)

	aantal	procent
mee eens	213	21,6
niet eens, niet oneens	320	32,5
mee oneens	292	29,7
weet niet	138	14,0
niet ingevuld	21	2,1
totaal	984	100,0

tabel IV-10 *Het Zoetermeerse groen is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken. (vraag 38)*

	aantal	procent
mee eens	752	76,4
niet eens, niet oneens	130	13,2
mee oneens	48	4,9
weet niet	31	3,2
niet ingevuld	23	2,3
totaal	984	100,0

tabel IV-11 *Ik kan het Zoetermeerse groen goed bereiken. (vraag 38)*

	aantal	procent
mee eens	831	84,5
niet eens, niet oneens	92	9,3
mee oneens	32	3,3
weet niet	11	1,1
niet ingevuld	18	1,8
totaal	984	100,0

tabel IV-12 *Het Zoetermeerse groen heeft karakter. (vraag 38)*

	aantal	procent
mee eens	544	55,3
niet eens, niet oneens	298	30,3
mee oneens	72	7,3
weet niet	46	4,7
niet ingevuld	24	2,4
totaal	984	100,0

tabel IV-13 *Zoetermeer heeft voldoende groen. (vraag 38)*

	aantal	procent
mee eens	603	61,3
niet eens, niet oneens	228	23,2
mee oneens	99	10,1
weet niet	32	3,3
niet ingevuld	22	2,2
totaal	984	100,0

tabel IV-14 *Ik verwacht dat de bruikbaarheid van het Zoetermeerse groen achteruit zal gaan. (vraag 38)*

	aantal	procent
mee eens	215	21,8
niet eens, niet oneens	334	33,9
mee oneens	236	24,0
weet niet	178	18,1
niet ingevuld	21	2,1
totaal	984	100,0

tabel IV-15 De rode openbare ruimte in mijn woonbuurt is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken. (vraag 39)

	aantal	procent
mee eens	813	82,6
niet eens, niet oneens	111	11,3
mee oneens	20	2,0
weet niet	23	2,3
niet ingevuld	17	1,7
totaal	984	100,0

tabel IV-16 De rode voorzieningen in mijn buurt zijn veilig te bereiken. (vraag 39)

	aantal	procent
mee eens	777	79,0
niet eens, niet oneens	109	11,1
mee oneens	47	4,8
weet niet	27	2,7
niet ingevuld	24	2,4
totaal	984	100,0

tabel IV-17 De rode openbare ruimte in mijn buurt heeft karakter. (vraag 39)

	aantal	procent
mee eens	318	32,3
niet eens, niet oneens	361	36,7
mee oneens	216	22,0
weet niet	62	6,3
niet ingevuld	27	2,7
totaal	984	100,0

tabel IV-18 Er is voldoende rode openbare ruimte in mijn woonbuurt (vraag 39)

	aantal	procent
mee eens	652	66,3
niet eens, niet oneens	212	21,5
mee oneens	58	5,9
weet niet	38	3,9
niet ingevuld	24	2,4
totaal	984	100,0

tabel IV-19 Ik verwacht dat de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in mijn woonbuurt achteruit zal gaan. (vraag 39)

	aantal	procent
mee eens	177	18,0
niet eens, niet oneens	377	38,3
mee oneens	239	24,3
weet niet	164	16,7
niet ingevuld	27	2,7
totaal	984	100,0

tabel IV-20 De rode openbare ruimte in Zoetermeer is geschikt voor het gebruik dat ik ervan wil maken. (vraag 40)

	aantal	procent
mee eens	736	74,8
niet eens, niet oneens	151	15,3
mee oneens	35	3,6
weet niet	39	4,0
niet ingevuld	23	2,3
totaal	984	100,0

tabel IV-21 De rode voorzieningen in Zoetermeer zijn goed te bereiken (vraag 40)

	aantal	procent
mee eens	797	81,0
niet eens, niet oneens	110	11,2
mee oneens	19	1,9
weet niet	33	3,4
niet ingevuld	25	2,5
totaal	984	100,0

tabel IV-22 De rode openbare ruimte in Zoetermeer heeft karakter. (vraag 40)

	aantal	procent
mee eens	318	32,3
niet eens, niet oneens	380	38,6
mee oneens	189	19,2
weet niet	68	6,9
niet ingevuld	29	2,9
totaal	984	100,0

tabel IV-23 Er is voldoende rode openbare ruimte in Zoetermeer. (vraag 40)

	aantal	procent
mee eens	618	62,8
niet eens, niet oneens	245	24,9
mee oneens	51	5,2
weet niet	44	4,5
niet ingevuld	26	2,6
totaal	984	100,0

tabel IV-24 Ik verwacht dat de bruikbaarheid van de rode openbare ruimte in Zoetermeer achteruit zal gaan. (vraag 40)

	aantal	procent
mee eens	174	17,7
niet eens, niet oneens	384	39,0
mee oneens	208	21,1
weet niet	189	19,2
niet ingevuld	29	2,9
totaal	984	100,0

persoonlijke gegevens / achtergrondvariabelen

In tabel IV-25 t/m IV- 33 wordt een overzicht gegeven van de (meest relebante) achtergrondvariabelen. De gegevens in deze tabellen kunnen niet zonder meer met populatiekenmerken worden vergeleken.

tabel IV-25 sekse (vraag 122)

	aantal	procent
man	418	42,5
vrouw	538	54,7
niet geantwoord	28	2,8
totaal	984	100,0

tabel IV-26 leeftijd (vraag 113)

	aantal	procent
18 t/m 39 jaar	163	16,6
40 t/m 64 jaar	468	47,6
65 jaar en ouder	298	30,3
leeftijd onbekend	55	5,6
totaal	984	100,0

tabel IV-27 niveau hoogste voltooide opleiding (vraag 114)

	aantal	procent
laag	248	25,2
middelbaar	307	31,2
hoog	386	39,2
anders	12	1,2
weet niet	7	,7
niet geantwoord	24	2,4
totaal	984	100,0

tabel IV-28 het wel of niet verrichten van betaald werk (vraag 115)

	aantal	procent
verricht betaald werk	524	53,3
verricht geen betaald werk	435	44,2
niet geantwoord	25	2,5
totaal	984	100,0

tabel IV-29 situatie m.b.t. dagindeling die het meest van toepassing is (vraag 117)

loondienst / eigen bedrijf	489	49,7
werkzoekend zonder werk	32	3,3
student of scholier	26	2,6
werkzaam in eigen huishouden	41	4,2
aow'er, vut'er etc.	282	28,7
arbeidsongeschikt / invalide	22	2,2
verricht vrijwilligerswerk	38	3,9
iets anders	10	1,0
weet niet	9	,9
niet geantwoord	35	3,6
totaal	984	100,0

tabel IV-30 *type huishouden (vraag 118)*

alleenstaande	158	16,1
twee partners, geen kind(eren)	471	47,9
twee partners en kind(eren)	281	28,6
eenoudergezin	38	3,9
anders / weet niet / niet geantwoord	36	36,6
totaal	984	100,0

tabel IV-31 *plaats in het huishouden (vraag 119)*

de alleenstaande bewoner	158	16,1
een van de twee partners	720	73,2
hoofd eenoudergezin	31	3,2
kind (18+)	34	3,5
anders / weet niet / niet geantwoord	41	4,2
totaal	984	100,0

tabel IV-32 *netto inkomen (van hoofd huishouden en van eventuele partner) (vraag 122)*

€ 0 - € 2000	147	14,9
€ 2000 - € 3000	186	18,9
> € 3000	329	33,4
weet niet	49	5,0
wil dit niet zeggen	231	23,5
niet geantwoord	42	4,3
totaal	984	100,0

tabel IV-33 *wijk en buurt*

Centrum	165	16,8	
Dorp	41	4,2	
Stadscentrum	37	3,8	
Palenstein	36	3,7	
Driemanspolder	51	5,2	
Meerzicht	116	11,8	
Meerzicht-West	77	7,8	
Meerzicht-Oost	39	4,0	
Buytenwegh de Leyens	178	18,1	
Buytenwegh	75	7,6	
De Leyens	103	10,5	
Seghwaert	126	12,8	
Seghwaert-Zuidwest	61	6,2	
Seghwaert-Noordoost	65	6,6	
Noordhove	78	7,9	
Noordhove-West	34	3,5	
Noordhove-Oost	44	4,5	
Rokkeveen	146	14,8	*
Rokkeveen-West	57	5,8	
Rokkeveen-Oost	88	8,9	
Oosterheem	138	14,0	*
Oosterheem-Zuidwest	37	3,8	
Oosterheem-Noordoost	100	10,2	
overig / wijk onbekend	37	3,8	
totaal	984	100,0	

* Het wijktotaal is niet altijd gelijk aan de som van de buurttotalen, doordat incidenteel (in twee gevallen) van een respondent wel de woonwijk, maar niet de buurt bekend is.

BIJLAGE V berekening indicator ruimtelijke kwaliteit

- Voor opname van een record in de berekening van de indicator voor ruimtelijke kwaliteit gelden de volgende voorwaarden:
 - de vier belangvariabelen (vraag 36) zijn alle ingevuld;
 - binnen de vier blokken met stellingen (vraag 37 t/m 40) mag, per blok, hooguit één van de vijf vragen onbeantwoord zijn gebleven.
 Na toepassing van deze voorwaarde resteren bij de meting van 2016 nog 941 van de oorspronkelijke 984 records.

- De antwoordmogelijkheden van de vier belangvragen krijgen - per record - een gewicht toegekend (Dit is een subjectieve keuze: de rangorde van de gewichten ligt vast, maar er had voor andere waarden gekozen kunnen worden).

zeer belangrijk: 4;
 belangrijk: 3;
 onbelangrijk: 2;
 zeer onbelangrijk: 1.

Deze getalwaarden zijn enkel bedoeld om per respondent, dus binnen een record, verschillende accenten te kunnen aanbrengen. Over het geheel genomen krijgen alle respondenten een gelijk gewicht toegekend.

- Zoals hierboven gezegd tellen alle respondenten in gelijke mate mee. Dat betekent dat de hierboven genoemde gewichten voor elk record zodanig worden omgerekend dat hun som gelijk is aan 1. Deze omgerekende gewichten worden hieronder aangeduid als w_1 t/m w_4 .

- Ook de antwoordmogelijkheden van de twintig meningvragen krijgen elk een getalwaarde toegekend.

Voor de eerste vier stellingen in elk blok van vijf geldt:

mee eens: 3;
 niet eens / niet oneens: 2;
 mee oneens: 1;
 weet niet: 0;
 niet geantwoord 0.

Voor de laatste stelling van ieder blok geldt:

mee eens: 1;
 niet eens / niet oneens: 2;
 mee oneens: 3;
 weet niet: 0;
 niet geantwoord: 0.

Deze stelling is immers negatief geformuleerd.

Deze twintig getallen worden hieronder aangeduid als:

- $m_{1,1}$ t/m $m_{1,5}$ (mening 1^e blok, 1^e stelling mening 1^e blok, 5^e stelling);
 - $m_{2,1}$ t/m $m_{2,5}$;
 - $m_{3,1}$ t/m $m_{3,5}$;
 - $m_{4,1}$ t/m $m_{4,5}$.

Per blok van vijf vragen wordt voor iedere afzonderlijke respondent het aantal geldige meningen geteld: dat zijn alle gevallen waarin men daadwerkelijk een mening heeft (dus heeft gekozen voor *mee eens*, voor *niet eens* / *niet oneens* of *mee oneens*).

Dit aantal wordt aangeduid als a_1 a_4 .

- De individuele score s_1 voor het eerste blok van vijf stellingen is:

$$s_1 = w_1 \cdot (m_{1,1} + m_{1,2} + m_{1,3} + m_{1,4} + m_{1,5}).$$

Voor de gemiddelde individuele score s_{gem1} geldt:

$$s_{gem1} = s_1 / a_1.$$

Uitgangspunt hierbij is dat het antwoord *weet niet* geen verhogende of verlagende invloed op het kwaliteitscijfer mag hebben.

Voor het geval waarin $a_1 = 0$ wordt ook s_{gem1} op nul gesteld. Dit kan het geval zijn wanneer op alle vijf stellingen in het eerste blok het antwoord *weet niet* is gegeven. Voor de andere drie blokken geldt een analoge berekeningswijze.

- De maximaal mogelijke (individuele) gemiddelde score voor het eerste blok van vijf stellingen is:

$$s_{gem1(max)} = 3 \cdot w_1.$$

(want alle geldige mening-waarden zijn dan gelijk aan **3**; hun som wordt door het aantal geldige antwoorden gedeeld).

De minimaal mogelijke (individuele) gemiddelde score voor het eerste blok van vijf stellingen is:

$$s_{gem1(min)} = w_1.$$

(want alle geldige mening-waarden zijn dan gelijk aan **1**; hun som wordt door het aantal geldige antwoorden gedeeld).

Voor het geval $a_1 = 0$ worden ook $s_{gem1(max)}$ en $s_{gem1(min)}$ op nul gesteld.

Voor de andere drie vragenblokken geldt een hieraan analoge berekeningswijze.

- Vervolgens worden de gemiddelde scores, alsmede de maxima en minima voor de vier vragenblokken met stellingen gesommeerd:

$$s_{gem} = s_{gem1} + s_{gem2} + s_{gem3} + s_{gem4}$$

$$s_{gem(max)} = s_{gem1(max)} + s_{gem2(max)} + s_{gem3(max)} + s_{gem4(max)}$$

$$s_{gem(min)} = s_{gem1(min)} + s_{gem2(min)} + s_{gem3(min)} + s_{gem4(min)}$$

Het individuele getal voor ruimtelijke kwaliteit q , uitgedrukt als percentage, is nu te berekenen als:

$$q(\%) = 100 \cdot (s_{gem} - s_{gem(min)}) / (s_{gem(max)} - s_{gem(min)})$$

Indien een - niet al eerder uitgefilterde - respondent op alle twintig stellingen het antwoord *weet niet* heeft gegeven is deze berekening niet geldig. Dat is in 2016 een keer het geval. Uiteindelijk is dus voor 940 respondenten een indicator voor ruimtelijke kwaliteit berekend.

Van de individuele kwaliteitscijfers kan een overall gemiddelde worden vastgesteld. Ook kunnen gemiddelden per buurt of wijk, of bijvoorbeeld per leeftijdscategorie worden vastgesteld voor onderlinge vergelijking of voor vergelijking met de resultaten van de metingen tussen 2007 en 2014. Tabel V-1 laat het gemiddelde voor 2016 per buurt en voor heel Zoetermeer zien.

tabel V-1 gemiddelde ruimtelijke kwaliteit (in %) naar de woonbuurt van de respondent.

buurt	gemiddelde ruimtelijke kwaliteit - in %	n (2014)
Dorp	74,3	38
Stadscentrum	72,3	34
Palenstein	67,4	33
Driemanspolder	76,1	49
Meerzicht-West	79,0	73
Meerzicht-Oost	76,5	38
Buytenwegh	75,6	68
De Leyens	78,1	101
Seghwaert-Z-W	73,9	59
Seghwaert-N-O	74,1	60
Noordhove-West	80,9	33
Noordhove-Oost	79,3	43
Rokkeveen-West	85,6	56
Rokkeveen-Oost	82,2	85
Oosterheem-Z-W	76,7	37
Oosterheem-N-O	76,9	98
Zoetermeer *	77,0	940

*inclusief 35 respondenten uit industriegebied / buitengebied / onbekende woonbuurt